

Előretolt helyőrség

2020. december 19.

IV. évfolyam 51. szám

Békés,

boldog

karácsonyt

kívánunk!

4 Paál Zsolt
novellája6-7 Könyvek
a fa alá8 Ágoston Szász Katalin
meséje

Zsiráfmező (olaj, vászon, 40 × 50 cm, 2011)

vezérvess

Győrei Zsolt

[Nő és múlik]

Derűvel és enyhe stresszel
nézelődöm –
kandi ember, ki csak egyszer
él e földön.

Két szememben föl-le dőlve
ring a tájék –
zöld öröme hív e pörge
hintajáték.

Hallom száraz fenyveserdők
rezenését –
szívemen kő a kesergő,
messze részvét.

Nő és múlik. Magához von.
Folyton itt van.
Minden gondom: csodálkoznom
holtomiglan.

utolsó lapszám

Alapítói védőbeszéd

Tisztelt olvasók, tisztelt bíróság!

Kérem, mielőtt még ítéletet mondanának fölöttünk, még pontosabban fölöttem, mint döntéshozó fölött, hallgassák meg védőbeszédemet.

Egyetlen mentségem van az elmúlt három évre: egy ügyű vagyok. Egy ügyem van: a magyar kultúra. És bár szükségtelennek látszik, de hozzá kell tennem: a magyar nemzeti kultúra.

Korszerűtlen a gondolkodásom. Olyan avitt kulcsfogalmakból építek, mint: nemzet, anyanyelv, hűség, a szülőföld és a haza szeretete, becsület, család, munka, szabadság, hit. Feltölt a magyar nemzet sokszínűsége és az ebből adódó egység. Az egyik barátom a fővárosban született, de Zalában nőtt fel, egyébként sváb felmenőkkel (is) bír. Vele csodálkoztunk rá, hogy a zalaiak olyanok, mint a székelyek, talán ezért is vagyunk barátok, egy nyelvet beszélünk mindenféle érte-

lemben. Kárpátaljától a Vajdaságig, Órvidéktől Székelyföldig otthon vagyunk a Kárpát-medencében, és ezt csak az érzi zsigereiben, aki el is látogat a végekre. És lehet, hogy Beregszászon ukránul, Szabadkán szerbül, Pozsonyban szlovákul, Kolozsváron románul is szólnak hozzánk, de lényegében ugyanazt mondják, amit mi, magyarul érzünk: hogy itt van az az Európa, amiben otthon vagyunk.

A tengerben úszó ember nem vágyakozik vízbe, mert éppen benne van. Az vágyik vízbe, aki vasalódeszkán hasra fekvé imitálja az úszást. Hát így nézzünk kifelé: a brüsszeli üvegkalickákban vasalódeszkán úsznak, és még ahhoz is szemüveget tesznek, orrcsíptetőt és füldugót. Így tanítanának minket, a Kárpát-tengerben úszókat a helyes kar- és lábtempóra.

Mi valóban nem beszélünk európaiul, mert európai nyelv nem létezik. A politikailag korrekt újbeszél nem nyelv, hanem annak ellentéte:

nyelvfosztás, cenzúra, elveszik a szavainkat, kilúgozzák a megmaradt fogalmak értelmét. Európát mint eszmét rabosította a gondolatrendőrség.

Nem imádkozunk európaiul, mert európai Isten sincs.

Magyarul beszélünk, magyarul imádkozunk. Magyarok vagyunk, tehát európaiak.

Az otthonérzetet az anyanyelvi kultúra biztosítja. Nálunk megszólal Shakespeare – Arany János szavaival. Számunkra Bartók nem egzotikum, hanem zenei anyanyelvünk nagymestere. Ha Bukta Imre megfesti, ahogy Krasznahorkai felolvas Mezőszemerén, és fölhívja a figyelmünket arra, hogy egyetlen ember sincs Krasznahorkai mellett a képen, érteni véljük derűs, bölcs fájdalmát.

A kultúrában arra vagy kíváncsi, ami más, mint a többi. A mi máságunk mi magunk vagyunk. Az, hogy innen, a Kárpát-medencéből

nézünk a világra, és hogy van egy ezeréves múltunk, ami miatt ezeréves jövőben tudunk és merünk gondolkodni.

A saját kultúránkban élünk. Ez a legfontosabb a számunkra. Nem azért, mert jobb vagy rosszabb lenne, mint bármilyen más kultúra, hanem azért, mert a miénk.

Saját kultúrában élni azt jelenti, hogy mi vagyunk saját magunk kortársai.

Saját kultúrában élni azt jelenti, hogy nem lehet(ne) éles törésvonal főváros és vidék között, és hogy a kartográfiai határok nem lehet(n)ek egyszersmind mentális határok is.

Saját kultúrában élni azt jelenti, hogy kíváncsiak vagyunk másokra.

Saját kultúrában élni azt jelenti, hogy büszkéek vagyunk eleinkre azért, amit létrehoztak és örököltünk ránk, egyben felelősséget vállalunk azért, hogy utódaink számára jobb legyen a világ.

Ezért váltunk léptéket. Heti nyolc oldal már nem elég ahhoz, hogy saját kultúránkat megmutassuk, gazdagítsuk.

Új formátumot kerestünk, egy új hordozót készítünk elő. Terveink szerint havonta százvalahány oldalnyi kortárs magyar kultúrát mutatunk meg, és ez csak a töredéke lesz annak, amit mutatni lenne érdemes.

Köszönjük, köszönöm, hogy eddig kitartottak mellettünk.

És végezetül szeretném megköszönni az *Előretolt Helyőrség* szerkesztőségének, hogy három éven át kitartóan gondozták a mellékletet, mellékleteket, mert az anyaország mellett már Erdélyben, Vajdaságban és a Felvidéken is létrehoztuk testvérpapjainkat.

Tisztelt Olvasók!

Az ítélet az Önök jussa. Mi továbbra is Bethlen Gábor erdélyi fejedelem iránymutatását követjük: „Nem mindig lehet megtenni, amit kell, de mindig meg kell tenni, amit lehet.”

szerkesztőségi terepaszta

A SZÉPSÉG SZOMORÚSÁGÁRÓL
ÉS A SZOMORÚSÁG
SZÉPSÉGÉRŐL

Ágoston Szász Katalin

Gyerekként sosem gondolkodtam el azon, hogy mit jelent a szépség fogalma. Egyértelmű minőséget jelzett, amelyet nem kellett értelmezni, sem megfejtetni. Relatíválható volt. Abszolút érték. Aztán az iskolában megtanították, hogy „a szép az, ami jó lévén kellemes” és „szép az, ami érdek nélkül tetszik”. Arisztotelész és Kant meghatározásai teljes mértékben jogosnak és elfogadhatónak tündek, mégis olyan csodákra érzem mindkettőt, hiányérzetem maradt utánuk. Ennyi volna a szépség? Akkor miért olyan torokszorító? Persze aztán kiderült, hogy egy egész tudományág foglalkozik a kérdéssel, és az esztétika szakirodalmának elolvasására egy élet nem lenne elég, már az ókori görög filozófusok is terjedelmes oldalon fejtették az álláspontjukat. Így kicsit biztatóbbnak tűnt a helyzet, elvégre hozzáértők foglalkoznak a dologgal. Mégsem hagyott nyugodni, hiszen éreztem, hogy valahol mindenki hozzáértő a témában, én is a saját életem vonatkozásá-

ban. Hogy fogom hát megtalálni a szépség számomra legrelevánsabb megtestesülését? Ez létfontosságú kérdésnek bizonyult, megválaszolatlansága a teljes hiábavalóság bizonyosságával fenyegetett.

Mindezzel párhuzamosan a szomorúság is mindig foglalkoztatott. Hasonlóan, az is abszolút érvényességű. Cáfolatlan és vitathatatlan. Ahogy nem létezik 'szép, csak...' vagy 'szép, de...', éppúgy nem létezik 'nem is olyan szomorú'. Nem tudom már pontosan visszaidézni, mikor és hogyan kapcsolódott össze végérvényesen a fejemben a kettő. Először talán a megejtő jelző kezdte egybefonni őket. Mert a megejtő nemcsak a bájos, szeretetre méltó, kedvesen vonzó jelleggel bír, hanem magába foglalja a megható, megindító, szívszorító jellegzetességet is. A szépség és a szomorúság ugyanolyan mélyre hatol a lélekben, ugyanolyan rétegekben gyökerezik. A végtelenséget öleli fel mindkettő. Így jöttem rá, hogy nem létezhet egyik a másik nélkül. Nem létezik szépség

Emlék-komposztáló (olaj, vászon, 40 x 50 cm, 2014)

szomorúság nélkül, szomorúság szépség nélkül.

Mi tükrözné hívebben ezt az átjárhatóságot, ezt a tökéletes egyensúlyt, mint a születés misztériuma? A születése, a halálé, a feltámadásé. És a várakozásé, ami által mind-

annyian újra és újra részesei lehetünk benne. Mert hit a várakozás. Bizonyosságot feltételez, biztos tudást az eljövendőben. Mindennek híján csak vágyakozás lenne.

Ilyenkor azonban valóban várakozunk, és bár várakozásunkban

benne van a megfeszítés fájdalma is, az újjászületés öröme minden sebet begyógyít.

(S hogy megtaláltam-e végül a szépség számomra legrelevánsabb megtestesülését? Megtaláltam, és a könnyeiről ismertem fel.)

tárca

CIPŐK

A temérdek cipő az előtérben nem volt jó helyen, vagyis a helyiség nem volt jó helyen ahhoz, hogy ennyi cipőt elbírhon. Az apró előszobából nyílt minden a házban, így a cipők talpáról lepergő sár, szalma és gyommagvak, melyek először nedves, földszagú masszát képeztek, majd a padlófűtés hatására törekenyre száradtak, ráragadtak a papucsok talpára, és minden szobában egyenletesen oszlottak el. A fürdőből a hálszobáig bukkantak fel szalmaszálak, apró növényi részek és sár, ha a házigazda nem volt elég éber, hogy rögtön, miután a maszsa megszáradt, guggolva, kezében a kefével és lapáttal – partvisa nem volt – bejárja az előszobát, és feltakarítson. Amíg csak sár volt, legfeljebb csak szétmázolta volna a padlón. Időnként a besurranó macska súlyosbította a helyzetet, kicsi mancsaival fűrgén telerajzolta a padlót lábnyomokkal.

Az átmeneti évszak miatt még a szokásosnál is több cipő sorakozott a szekrény alá félig becsúsztatva, majd a szekrény mellett is felhalmozódott néhány pár, közvetlenül az ajtó mellett pedig a „kinti papucs” lábatlankodott. Természetesen minden cipő kinti volt, de a Kinti Papucs az egyik legfontosabb lábbeli szerepében tündökölt. Régebben a szerepet egy olcsó papucs töltötte be, de mivel az ilyen olcsó flip-flopok pár hét után elszakadtak, helyüket átvette egy-egy régebbi, kopottas balerinacipő, amelybe gyorsan bele lehetett ugrani. Végül a kerti műanyag klumpa tudott a fontos pozícióban meggyökerezni. Elég zárt volt ahhoz, hogy esőben is ki lehessen szaladni benne zöldségért vagy a kapu elé a postáshoz, nem volt izzasztó, kényelmes volt és menő, a sarat pedig gyorsan lehetett tisztítani róla.

A szekrény alatti első helyen az éppen hordott cipő állt. Az, amelyik az adott napi időjárásnak felelt meg, összesen zárt, barna, légáteresztő félcipő, narancsszínű díszítéssel. Olyan emberé, aki nem a divatra, hanem a kényelemre és a használhatóságra ad. Talán középkorú, sok a dolga, így a

cipőben gyorsan és kényelmesen akarja járni újtát, mert már tudja, hogy életideje véges. Ezért ez a cipő nemcsak a városba, a munkába viszi el gazdáját, de gyakran jár kutyát sétáltatni az erdőben, vagy sétálos randevűkra. A cipő fűzője a csomónál úgy össze tudott kötődni, hogy megbízhatóan tartott egész nap, viszont este, sietve, elgémberedett ujjakkal megesett, hogy kisebb idegtépés volt kioldozni. Mellette trendi bakancs foglalt helyet, még tiszta, mert csak előkészületként került elő az időjárás-előjelzés miatt. Márkás, minőségi, vízálló darab, olyan ember vásárolhatta magának, aki érzékeny a hidegre és arra, ha elázik a lába, mégsem akar ormótlan gumicsizmában mászkálni, ami, bár vízálló, a talpa fölől mégis hideget sugároz a sápcsontra, sőt, a veséig. A fekete bakancsot sötétkék nyomott virágmintákkal díszítették, ötvözve a csipke finomságát az acélbetét keménységével. Viselője hasonlóan meg tudta tévesztetni a felületes szemlélőt: a finom, törekeny bőrt edzett személyiség hordta. Legutóbb a bakancs egy falusi rendezvényen bukkant fel, és fodrozódást keltett az őslakos asszonyok körében, akik csipkésbakancs-ellenes és csipkésbakancs-mellettek pártokra szakadtak.

A szekrény és az ajtó között rendetlen módon barna bőrcsizma hevert. A Kinti Papucs területén, az ajtó mellett volna az igazi helye, de az átmeneti évszak miatt még egyszerre kellett hordni a papucs és a csizma azokon a napokon, amikor szakadatlanul ömlött az eső. Divatjamúlt darab, az egykori kobold trendből maradt a házban, amikor a fiatal lányok leginszszel hordták a mamuszzerű lábbeliket. A bőre már megkeményedett, bár nem a kopás csúfította el, inkább a gyakori impregnálás tette a bőrt élettelen hatásúvá. Legutóbb a csizma már ásott is, teleültetve gazdájára kertjé gyümölcsfákkal. A valaha finom bőr csizma így vált gumicsizmápotló páncéllá, de belül a puha gyapjúbélés még kitartott. Tulajdonosa olyan fiatal nő lehet,

akinek bőre kiszáradt az élet hideg szélvi-haraiban, de ha valaki belülről tudta volna megérinteni őt, még érezte volna lelkének lágy ölelését. De ki akarná saját testét láthatatlannal egy kopott csizma belsejébe bocsátani?

Hacsak nem a macska ugrik fejést bele, majd fején hurcolva a munkácsizmát, még több sarat oszlat el a padlón.

A szekrény alatt a sorban két megkészt nyári cipő következett. A fekete balerina konzervatív, örök eleganciát sugárzott, némi módos gazda felhanggal, mivel a fazon karaktercipőre emlékeztetett. Készítői ügyeltek a részletekre, mert az ezüstcsatot nemcsak részletgazdag díszítéssel látták el, de mágnessel is, hogy a pánt magától záródjon be, ha a szorgalmas gazdaszszonynak nagyon sietős vagy a lusta gazdaszszonynak nem akarózik lehajolni. A cipő viselője bizonyára minimum az angol etikett szabályainak akart megfelelni, amikor ezt a lábbelit választotta, mert a balerina sarka mértéktartóan közepesen emelte meg a talpat, így a lábakra eleget tett a nemi jelleg megfelelő hangsúlyozásának, de nem ingerelte tolakodóan az emberek tekintetét. Tulajdonosa vagy szürke nadrággal, vagy pont térd fölött végződő egyszerű ruhával hordta. Délelőtti alkalmon a ruha színe szürke, esti rendezvényeken fekete. A cipő a legutóbbi nyári napon orvoshoz vitte gazdáját, miután közösen megbirkóztak az öltözködés egyik legfogasabb kérdésével: Mit vegyen fel az ember nőgyógyászhoz? Megvan ennek a kérdésnek a férfi megfelelője is, hogy nekik se legyen könnyebb az élet, ilyesformán:

– Intimgyantáztassak-e urológus előtt, vagy sem?

Mint fehér hattyú a fekete mellett, a sötét balerina társaságában gyöngyházrósaszín, balettcipőfázont utánzó lábbeli állt, aranyozással a peremeken és az orrnál. Feltűnően elegáns, ugyanakkor dinamikus darab. Viselője évekig hordta akkor is, amikor a vasútállomást, ahonnan

Szilágyi-Nagy Ildikó

ingázott, felújították. Zúzott köves akadálypályán lehetett csak megközelíteni a síneket, így a finom cipő orra megkopott. A szükség, a praktikum és a kreativitás jegyében a lány bearanyozta a kopásokat, így antikolt, mondhatni, vintage stílusú, egyedi cipőt kapott. Azóta is közel áll hozzá ez a cipő, rózsaszín áttetsző pamut- vagy csipkezőknival szokta hordani, fehér farmerral és testszínű pólóval. A lányt a cipő meztelen eleganciával és keresetlen egyszerűséggel öltöztette fel, de valójában az ő egyszerűsége ragyogta be a cipőt is. Az aranyozott cipő viselője olyasvalaki lehetett, akit már nem érdekelt a külvilág, csak az az út, melyen éppen jár. Legutóbb a lány randevúra készülve vette fel, de az illető, aki meghívta őt, nem jött el, így a cipő is otthon maradt.

A szekrény mellett talált már csak helyet egy kávészínű, műanyag balerinacipő, ugyancsak a krokodilos márkából. Kényes lábujjú viselője szandál helyett hordta, így zokni nélkül sem kellett elszemvednie, ha ráléptek a lábára és meggyötörték körmeit. Már két nyár óta ez a cipő vitte őt el, ha gyorsan el akart szaladni a postára vagy a boltba, csak a falun belül.

A benti papucs csak akkor állt az előtér egy tiszta részén, ha gazdája házon kívül volt. A nő télen is ezt a flip-flop papucsot hordta, zoknival, sőt meleg zoknival. Ha esetleg kinevették, és rákérdeztek, azt válaszolta:

– Miért? Japánban mindenki zoknival hordja – és nem zavarta, hogy nem Japánban van, hanem egy olyan magyar faluban, ahol az idő kereké lassabban jár.

Egy pár szürke férőcipő is felbukkant időnként. Ha a férfi sokáig nem jött, vagy látogató érkezett, akkor az asszony eltette a fiókba, hogy a vendégek ne használják, vagy ne találgassák, kié az idegen lábbeli.

A sok pár cipő lehetett volna egy egész családé, de csak egyetlen nőhöz tartozott, akinek nem volt családja. A sok cipő számára a családi otthon érzését nyújtotta.

ELKÖSZÖNÉS HELYETT

Szentmártoni János

Amikor 2018 nyarán elvállaltam az *Előretolt Helyőrség* lapcsalád főszerkesztését, a következőket írtam a határon túli mellékletek elindulását beharangozó cikkemben: „Nem kisebb célt tűztünk ki magunk elé, mint hogy visszahódítsuk a kortárs magyar irodalom olvasóinak azt a körét, amely az elmúlt két-három évtizedben igencsak megfogyatkozott, amiért az írók egy része olyan belterjes nyelven kezdett el írni, amit sokszor még maga sem igen értett. Az olvasás szeretete összefűz mindnyájunkat, és joggal várhatjuk el költőinktől, íróinktól, hogy műveikben a magunk életének nagy kérdéseire, küzdelmeire, kudarcaira és örömeire is hiteles igazolást találjunk. [...] Az alkotás szabadságra nevel, ugyanakkor felelősséget is rak az alkotóra. Mert az elkészült mű nem marad soha magántulajdon, sem magánügy. Annál jelentősebb, minél többen minél többfelét látnak, hallanak, olvasnak ki belőle, hogy kapaszkodókra leljenek általa életük zajlásában.”

Az alapítók ennek szellemében indították útjára Magyarországon 2017 novemberében az *Előretolt Helyőrség* irodalmi-kulturális mellékletet, ennek szellemében állítottuk össze a számaint hétről hétre az elmúlt három évben, és ennek szellemében tesszük most le hűséges olvasóink asztalára az utolsó, 158. lapszámot. De a történet itt nem ér(het) véget. Hiszen nem búcsút veszünk egymástól, csupán más fórumra szervezzük át a találkozásainkat. Mint tudják, az ideai költészet napján elindítottuk a lapcsalád portálját is, amelyen a világ bármely pontjáról elérhetővé tettük a magyarországi mellett az erdélyi, a vajdasági s ez év júliusától a fel-

vidéki Helyőrség-számok tartalmait is. Míg a határon túli lapjaink nyomtatott változatban továbbra is megjelennek majd havi rendszerességgel, a magyarországi *Előretolt Helyőrség* teljes egészében felköltözik az online térbe, a helyorseg.ma portálra, amelynek főszerkesztését az eddigi felelős szerkesztő, Farkas Wellmann Endre végzi. Jómagam a határon túli lapokat fogom össze, ahogy eddig is.

Olvasóinktól további hűséget és figyelmet kérünk, amelyre igyekeztünk mindvégig rászolgálni, és bízunk abban, hogy a világháló nyújtotta adottságoknak és lehetőségeknek köszönhetően a közeljövőben még több olvasót tudunk meghódítani.

Számomra szívmengető volt ez a két és fél év. S nem csupán kiváló szerkesztőtársaimnak tartozom köszönettel érte, és nem csupán szerzőinknek, akik jobbnál jobb művekkel tisztelték meg lapunkat – hanem önknek, olvasóknak is, akik nélkül az irodalom csak hasbeszélés volna. Számos pozitív visszajelzés ért utol közvetlenül is, nem beszélve a szerkesztőségbe áramló olvasói levelekről, hát még olvasóink leközlött műveiről, amelyekből mind-mind erőt meríthetünk, hiszen éreztük, hogy értelme van a munkánknak, súlya annak, amit teszünk.

Erre a feladat- és felelősségvállalásra építkezünk ezentúl is, és nem csupán hivatásunk tisztelete végett. Olyan időket élünk, amikor ismét nagy szükség van a leírt szó erejére és hitelére. A karácsonyi készülődés elcsendesülésében talán sokan osztoznak velünk ebben. A világ radikális átalakulása olyan kihívások elé állítja a nemzeteket, amelyekre nem mindegy, hogyan

Az élők szigete (olaj, vászon, 150 × 130 cm, 2017)

felelünk. Hagyjuk-e megkérdőjeleződni alapértékeinket, avagy megerősítjük évezredes kultúránkat, amely páratlan gazdagságával igenis képes megtartani minket az elnyelni készülő örvényekkel szemben. Irodalmi alkotásaink azért is értékelődnek fel napjainkban, mert

a világvárvány okozta elszigetelődésünkben hidakat képezhetnek lélektől lélekig, hogy üzeneteink célba érhessenek. Jó volna, ha a pandémia – annyi fájó és pótolhatatlan veszteség árán – véget vetne a locsogás és a hangzavar korszakának, és új értelmet nyernének

szavaink, amelyek kiüresedtek és elsúlytalanodtak.

Tisztelt Olvasóink! Köszönjük eddigi figyelmüket, és igyekeztünk megszolgálni a bizalmukat továbbra is. Áldott ünnepeket és egészségben, lelki békében gazdag új esztendőt kívánok mindnyájuknak!

ARANYMETSZÉS

Gyanúsán sokat figyelem magam az utóbbi időben: vagy beteges nárcizmus ez, vagy megöregedtem és óvatosabb vagyok. De az is lehet, hogy van rá okom. Okom van rá.

Ez az ok most éppen a printlapunk megszűnése/átalakulása/világhálóra költözése.

Csöppet sem jó érzés. Tudom, persze, ez a múlt, az online a jövő, de mégis, mégis, miért temetni mindjárt mindent, ami a múlt?

A nyomtatott sajtótermék, a nyomtatott könyv illata és tapintása semmihez sem fogható. Egy nyomtatott sajtótermékben közölni egészen más – már csak gyűjthetőségi szempontból is –, mint online közölni. (Írtak már publikációs listát? Ugye mennyit kell vacakolni egy online cikk leihivatkozásával? És ugye milyen kristálytiszta ügymenet egy nyomtatásban megjelent cikk le-„papírozása”?) A nyomtatott sajtótermék volumenét tekintve is... van. Létezik. Megfogható. Nem enyészik el az árammal együtt. Kutatható. Lehet róla írni. (Vessük csak össze a régi, kézzel írt leveleket – mondjuk Kosztolányi, Móricz vagy Csáth Géza leveleit – a mi elektronikus levelezési rendszerünk kutathatóságával... kiadhatóságával... eltüntethetőségével.) Szóval: van, létezik, megfogható. (Vessük csak össze azt,

amikor fiatalunkban szerelmes verseket másoltunk le kézzel – akár úgy is, hogy a neveket kicsikét aktuálizáltuk – azzal, hogy most mondjuk befényképezzük őket... ha egyáltalán.)

Szóval azt figyelem magamon újabban, hogy mennyire kavarr fel (a sztenderd, elvárható felkavarodáson kívül/fölül) ez a megszűnés. Azt eszeltem ki, hogy ezt a cikket legalább egy hónappal a megjelenése előtt kezdem írni, az arany metszési pontnál megállok, és egy nappal a leadás előtt visszatérek a témához: megvizsgálom magam, és amennyiben változott valami, azt szépen leírom, a kellő szövegmeny nyiségben... és azzal búcsút veszek.

Most, november közepén iszonyatosan nyomaszt sok minden: néhány napja annak, hogy egyebek mellett az utcán is maszkot kell viselni, mindent bezártak, az idő rémes (az első hideg napok ezek), bizakodásra nem ad okot semmi, én meg szomorúan puttyogok... és azon a kalapon, amely a fentiekből áll össze, „csak” bokréta az, hogy még a print is megszűnt.

Vigasztalhatatlannak érzem magam.

És íme, lepergett az idő vasfogának homokszeme, itt vagyunk a leadás előtti napon. Önvizsgálat:

on. Nem lett jobb semmi, viszont – ha lehet ilyet mondani – beletnyugodtam a változtathatatlanba, áttekintettem az elmúlt éveket, és elégedett vagyok. A lelkiismeretem tiszta, a rovataimban közölt szövegek mindegyikéért tűzbe tenném a kezem a mai napig, és ha különösen érzelmes hangulatba kerülök, immár Ady Endrének a Móricz Zsigmondhoz írt sorait aktualizálom: „S ha a Lehetetlent nem tudtuk lebírní, / Volt egy szent szándékunk: gyönyörűket írni.” (Jókat szerkeszteni.)

Misszió volt ez: sok szerzőt segítettünk eljutni az olvasókhoz, és sok olvasónak juttattunk irodalmat – olyanoknak is, akikhez máshogyan nem feltétlenül jutott volna el, és – „Oh! irgalom atyja, ne hagyj el” – az online-nunk sem fog vagy nem olyan mennyiségben és rendszerességgel, mint a print-időkben.

Szóval ennek most mind vége. Búcsúzzunk tőle méltósággal, és bizakodva nézzük, ami jön, amivé alakulunk, ami lesz. (Kövessenek minket az online felületünkön!)

Szép komolysággal álljunk meg egy percre.

És hogy mint érzem magam, összehasonlítva az egy hónappal ezelőtti állapotommal?

Hölgyeim és uraim: meg vagyok rendülve.

Nagy Koppány Zsolt

Tigris perspektiva (olaj, vászon, 130 × 100 cm, 2011)

vers

Győrei Zsolt

[Remény
és szoknya nélkül]

Én eljövök, ha hét tenger kalóza,
a dongalábú, részeg Rettegés
fedélzetére csalna, s elhajózna
veled komor vizekre, s tette kész,
mohó népének vetne drága étkül,
és ott vacognál remény és szoknya nélkül,
szelet támasztok ég és mély között,
s megmentelek, te kedves üldözött.
Megmentelek! míg békén horkolok,
elfújok minden bridget és dereglyét.
Sziget vár ránk: a kékarany veled-lét –
hajód a félsz, de én a horgonyod.

Hát dőlj le mellém, engedd, hogy megessék
a fel nem fogható természetesség.

[Nem-fecsegésünk]

Erre nincs vers. Erre én sem
vallok rímmel. Néma a nóta.
Így dudorászunk, halk ölelésben
egybefonódva.

Egymás titka – nem beszélünk.
Ámulunk tág, tétova szemmel.
Szájon a száj. Halld nem-fecsegésünk,
és sose menj el.

Muszka Sándor

(Részletek egy készülő könyvből)

Tollpihék

Még feltűnik egyszer a hajdani blokknegyed
az erkélyekről véres víz csorog,
tolonganak a ketrecek felé,
senki nem bír parancsolni magának.

Viszik a zsákmányt, szaladnak boldogan
a lüktető hús közt tojás is lapul,
körbeállja őket a család,
sötétedésig lesik, hogy él-e.

Holnap vágják el a nyakát csak,
kést fennek, tálat mosnak a vérnek.
Tépi a tollat az ütőér körül,
virrad.

Kondenz

A szabadságot végképp kivívtuk,
bezártak sorra a gyárok,
penészedik a fal a nedves párától,
gombásodik a bőr a pulóver alatt.
A nagyszobába kályhát rakattunk,
ott alszunk mind a négyen,
vágjuk, hasítjuk, hordjuk a fát
a negyedekre fel.
Melegszik a víz a mosófazékban,
ásít az ablak az elégett gáztól,
egymás után fürdünk, amíg kihül,
ez is szabadság.

Vámpír

Senki nem jár már egyenruhában,
megjött az első segélycsomag.
Nem térdeltetnek senkit a pad elé,
ha nem mennek még a román szavak.

A híradóban a Ceau-kivégzést
játszák be újra és újra,
még sem hiszi senki, hogy meghalt,
félnek.

Az utcákat éjjel vérszívók járnak,
elrabolják a gyerekeket,
Bukarestbe viszik megölni őket,
kell a friss vér.

Bosszú

Sorshúzással döntünk, ki hal meg,
senki nem akar PCR lenni,
oda állítjuk őket a fal elé,
– kásás hóból gyúrt golyókkal dobunk –
nevetünk, ha sírnak.

Acsai Roland

Az első út

A szívűtét
után első útja az istállóhoz
vezetett, hogy a kórházból elküldték.

Nem haza, vagy a munkahelyre, végre szóhoz
juthatott benne a lényeg.
Amikor az autóval lekanyarodtak az útról a felhőfoltos

ég meg-
meglengő ponyvája
alatt, nem akart hinni a szemének,

mert ott várt rá a lova, ahogy minden nap várta,
amíg a kórházban tartózkodott,
és akkor kiszállt a

kocsiból, átkarolta a ló nyakát, mint aki zokog.

Ez a történet most ennyi

Apósomnak volt egy Karla
nevű csikója,
egy kanca,

meg volt a legelőn az a kistróka,
ami minden nap éppen háromkor
megjelent, de óra

pontosággal, és a komondor
sem zavarhatta
meg a játékot, ami kezdetét vette ilyenkor

a csikó és a rókakölyök között napra
nap, délutánról délutánra,
és hogy mi ütött a két állatba,

hogy lehetett egy csikónak róka a barátja,
nem értette senki,
csak nézte és leesett állal csodálta...

Ez a történet most ennyi:
egy te, egy én, egy mi,
de jó lesz arra, amire a többi,

emlékezni rá vagy elfeledni.

A kisborjú

Apósom egyszer kapott
ajándékba egy kisbikát,
ami a lóistállóban lakott,

így nem csoda, ha kicsit lónak érezte magát,
és a legelőn a csikókkal játszott.
A borjú lehasalva várt,

és a lovak a fülénél meg a farkánál fogva húzták, de az óvatosságot
közben nem feledték.
Fűszál sok

lehajolt alatta a hónapok során, aztán le kellett vágni a szerencsét-
lent, míg a lovak tovább nyargaltak körbe-körbe,
és az istállóban tovább csicseregtek a fecskék.

Apósom lányai nem ettek belőle.

Moha

Útszéli kőkereszt.
Vajon ki állította?
A moha benőtte a nevet.

Az istállóból a fecskék hangja
nem hallatszik idáig.
A fiókákat még a fészek sártenyere tartja,

de hamarosan megismerik Afrikát, míg
a bárányok
tovább kérődznek, és Badacsony idelátszik.

Jóidőben, vagy rosszban? Látod,
ezt mindig összekeverem, pedig
sokszor mondtad már, hogy

melyikben is.
Ki állított benneteket, régi kőkeresztek,
miken Jézus arcát a mohák úgy fedik,

mint zöld, halotti leplek?

A révész háza (olaj, vászon, 40 × 30 cm, 2013)

Ilyés Krisztinka

Nyomokban

Az öregség bordákba hajlítja
a visszaemlékezés tükkörképeit.
Kalapos férfiak lufikba préselik
az ellopott leányillatokat.

Beleőrülünk a keresésbe,
összetaposunk mindent,
hogy nyomára akadjunk
a szélfutta hajlatoknak.

csillagkínzás

miután becsukod az ablakot,
beleálmodjuk magunkat egy teáskannába.
a kihült edény oldalán jégvirágok futnak,
vérző ajtóknak megbotlanak a fény sugarak,
ahogy felnézek, szemem önkéntelenül is
összeköti a fedő alatt lebegő pontokat,
a holdban keresem a napot, arcán szeplőcseppek.
babáknak szólítjuk őket, sírnak a hidegtől,
levetkőztetjük és beleáztatjuk a teahullámokba,
homokot öntünk a szájukba,
arcukról hazarepülnek az illatok,
mosolygödrükben megcsonkított
szentjánosbogarak táncolnak.

LAPSZÁMUNK SZERZŐI

Acsai Roland (1975) író, költő, drámaíró,
műfordító

Ágoston Szász Katalin (1996) szerkesztő,
kulturális újságíró

Bonczidai Éva (1985) író, szerkesztő

Demeter Szilárd (1976) író, rockzenész, a Petőfi
Irodalmi Múzeum főigazgatója

Farkas Wellmann Andre (1975) József Attila-
díjas költő, író, műfordító, szerkesztő

Győrei Zsolt (1970) költő, drámaíró, dramaturg,
műfordító

Hodos László (1943) költő

Ilyés Krisztinka (1999) író, költő

Kántor Mihály (1974) szakíró

Muszka Sándor (1980) költő, író

Nagy Koppány Zsolt (1978) József Attila-díjas író,
műfordító, szerkesztő

Nagygéci Kovács József (1977) kritikus

Paál Zsolt (1968) tanár, költő

Pál-Lukács Zsófia, dr. (1985) irodalmár, ez

Előretolt Helyőrség Íróakadémia mentora

Szentmártoni János (1975) Magyarország
Babérkoszorúja díjas költő, író

Szilágyi-Nagy Ildikó (1978) író, szerkesztő

„MIT CSINÁLTÁL, MIKÖZBEN MÁSOK ÉLTEK?”

Titokzatos költészet Farkas Wellmann Éva költészete, titokzatos a *Magaddá rendeződni* című, negyedik kötete is. Sejtelmesek, tapintatosak az egyedi hangon kimondott szavak, szókapcsolatok, s rejtőzködő a bennük megszólaló én, akit egy mindannyiunk számára lényeges célkitűzés megvalósításában érhetünk tetten: megtalálni magunkat, otthonosan mozogni a létben, rendet rakni benne. Azt hiszem, kevés ennél nagyobb feladata lehet az embernek, ezért is ad sokat az olvasónak a kötet, különösen ha az adventi várakozás és lelki felkészülés időszakában, ebben a kegyelmi pillanatban olvassuk. Szent fegyelem, bűnbánat, összeszedettség: ezeket a jelképeket sűríti egybe advent liturgikus színe, a lila; a kötet legfőbb jellemzői is ezek lehetnének. A jelentésadást gazdagítja a borító két alapszíne, a kék és a bíbor, hiszen az utóbbit a magasztosság kifejezőjeként ismerjük. Hogyan lehet e ki-

vételes lelki stációkat egységben és magabiztosan kezelni: nagy mestere ennek Farkas Wellmann Éva. A versek beszélőjének rejtett élettörténetén keresztül kicsit mindannyiunk élettörténete megmutatkozik. Sok minden megérinti a belső utazás során, de finoman, árnyaltan viszonyul ezekhez az érintettségekhez, legyenek fájdalmak, emlékek, szerelmek, tépelődések, otthonok: „Én nem szeretnék ilyen sem olyan lenni.” (*Minden gondodnak alján*). S éppen ebben áll a titok, amire kicsit mindannyian vágyunk: úgy megmutatni magunkat, hogy ne lássanak túl sokat belőlünk, de mégis érezzék a lényegünket, úgy beszélni magunkról, hogy ne mondjunk sokat, de ne is szűkölködjünk a szavakkal.

A szerző nagyszerűen tartja ezek között az arany közép mértékét, a ciklusok által kirajzolódó fejlődéstörténetben (a cikluscímek révén) megmutatja a *Születések*, *Parancsolatok*, *Örökségek*, *Adatmentések*

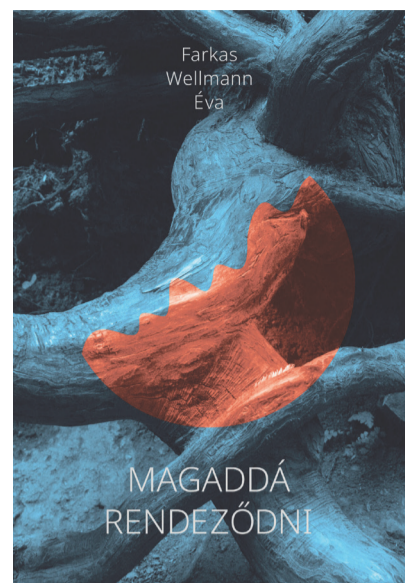
és *Tüskék* mechanizmusait, fő működési elveit. Mintha egy fejlődéstörténet állomásait járnánk végig születésünktől (hányszor és milyen formákban születünk újjá kapcsolatainkban, megismeréseinkben, felismeréseinkben?) az Úrnak való engedelmességgig, a parancsolatok megtartásáig, majd újraértelmezéséig. Örökségeink adományával és terhével együtt élünk, ezek mind nyomot, tüskéket hagynak nemcsak bennünk, de rajtunk is: „a ráncokat kiszáradt karmok vésik”. S az úton tüskékkel a talpünkben is meg kell tanulnunk járni. Így áll össze a történetünk. Legbelső igényeink itt úgy szólalnak meg, hogy mégsem lesznek kliszészerűek. Ezt a kötet többek közt azzal is eléri, hogy beemel a *Parancsolatok* című előző kötetből is egy részt, szakrális értelmet ad így a vázolt életútnak. Azt hiszem, a kortárs lírában ez is unikum. Talán a fenti liturgikus párhuzamok alátámasztják azt, mennyire szükségsze-

rú volt az ima, könyörgés megjelenítése a kötetben. Lényeges ebből a szempontból a *Beszéd és könyörgés születésért* című vers, ami a *Halotti beszéd és könyörgést* parafrázeálja; az *Unus est Deus* pedig egy nagy hitvallás: „Hiszem, hogy a bűnök / valahogyan, valamikor / bocsánatot nyernek – / egyébként értelmetlen / és elviselhetetlen / a vég felé való / egyre körülményesebb küszködés”. Az *Addig megmarad* című vers Szent Pál Szeretethimnuszát idézi fel az olvasóban, ez pedig a szeretetről mint alaptörvényről ír.

Emlékszem, milyen meghatározó volt a recepcióban *Az itt az ottal* című második kötetre jellemző intellektualizmus kiemelése, az elhallgatva kimondás művészete mint fő jellemző (lásd Ungvári László Zsolt recenzióját). Ezt a tendenciát az életműben az idei válogatás viszi tovább. Az első vers egy felkiáltással kezdődik: „Ó, jaj”, formája szonett, ami hagyományosan a versről való gondolkodás meghatározó alakzata. A szerző versformaválasztásával hagyományt idéz, ennek kíván a folytatója lenni, ami azért is jó, mert „a szonett egy évszázada tartós válságban van”¹. A forma mértéke pedig a formálás, eredménye az egyedi hangban és a szóépítésben megmutatózó elkülönülés. Az árnyalt kérdésekben, finom (ön)megszólításokban „elvezett az áldott, szép középszer” (*Ki nem beszélni*). Egyrészt a sok munka, másrészt a tehetség eredményeképpen olyan különleges szókapcsolatok jönnek létre, mint a címben szereplő „magaddá rendeződni”. A tömörített érzetek feszültségét oldja egy-egy szöveg zeneisége, mint a *Bánat utca* című vers esetében; visszaköszön a népdalok hangulata, de ennél is többet ad a kötet, újraértelmezi a népdalok gondolatvilágát és személyesebbé teszi a megszólalást. Az *Adatmentések* ciklusban szereplő alkalmi versek pedig kiszélesítik a kapcsolathálókat, itt is „gyökerek után tapogat a kéz” (*Inferno*), például Tamási Áron alakja, irodalmi szerepe, vagy az 1989-es események felé.

Farkas Wellmann Éva új kötetében a nyelv mögött dolgok állnak és nem

Pál-Lukács Zsófia

egy másik nyelv, miként a *Parancsolatok* esetében láthattuk. A dolgok idézik elő a világ borult egyensúlyát, s megszólal a *Túlhajszolt lelkék balladája*. Nagyon fontos különbség, hogy a megszólaló nem a világnak akar megfelelni, inkább önmagában vetkőzi le a mázat, arca mint gyenge rézkarc: „Felföldi szél havat hoz, havat hoz / Visszamennek magamhoz, magamhoz”, olvashatjuk a *Bánat utca* című versben. Vagy lehet, hogy ez csak kívánság? Vajon mi ennek az akadálya, mi ennek az ára – kérdezzük magunkat, de el is bizonytalanodunk a visszatekintésben, mert nem tudjuk, hogy „magam lennék-e mögöttem az árnyék” (*Nékiüled hosszú*)? Nagyon érzékeny nosztalgia ez, ahol helyet kaphat a kötet legnagyobb kérdésfeltevése is: *mit csináltál, miközben mások éltek?* Szeretjük az olyan verseket, amelyek az életvilág, azaz a megtapasztalt valóság felől szólítanak meg, ha a versek beszélője magával visz vagy elindít ezen az utazáson és kitekintési lehetőségeket mutat fel. Azok számára ajánlom a *Magaddá rendeződni* kötetet, akik igényesek önmagukkal és a nyelvünkkel szemben, akik kíváncsiak rá, hogy az énkeresésnek hogyan lehet művészileg új nyelvet és új arcot adni.

Farkas Wellmann Éva: *Magaddá rendeződni. Előretolt Helyőrség Íróakadémia, 2020*

¹ <http://www.jelenkor.net/user-files/archivum/1991-5.pdf>, 384.

Teofánia (vegyes technika, vászon, 130 × 150 cm, 2015)

(MÁR) MEG (SEM) HÖKKENTŐ MESÉK

A kárpátaljai származású, de a világban a helyét bárhol – leginkább a prózaírásban – megtaláló Kertész Dávid első kötete több szempontból ígéretes kezdés. Mint a legtöbb első kötet, *A keresztúri vámpír és más történetek* is vélhetően több időszak – korszaknak még talán nem nevezendő – termését adja közre, és ez esetben észlelhető lehetne a sokszínűség massa jellege, egy bizonyos egyenletlenség. Kertész Dávid kötete viszont inkább egy egyenletes színvonalon alkotó prózista kalandozásait mutatja, aki bár a prózanyelv határait – a fülszöveg állításával ellentétben – nem különösebben feszegeti, de kétségtelenül sok mindent kipróbál témában is, megközelítésben is. Ebből is következik, hogy a kötet nem csak a sokszor mehökkentő felvetések, képzetársítások miatt izgalmas. Stílusa szép, technikája kiforrott.

A kötet három fejezetre tagolódik, az elsőben hét, a második-

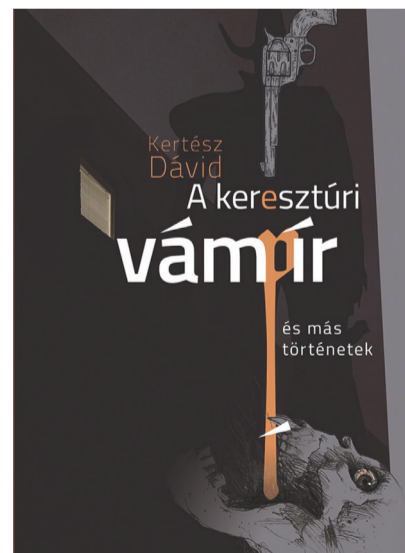
ban öt, a harmadikban három szöveg található. Vártam, hogy végül – követve a számokat – egy negyedik fejezetben egy vezérnovellát olvashatok, végül arra jutottam, hogy maga a kötet lehet ez az egy, hogy Kertész Dávid magát a gyűjteményt adja az olvasónak mesternovellaként. A tematikai felosztás is lényeges: a szövegek hangsúlyosan foglalkoznak az idő kérdéskörével, kevésbé fontos bennük a tér, a helyszín. A fejezetcímek összefoglaló jellege mellett erős állításokat is megjelenítenek: Kertész történetei akár a múltban (*Esküszöm, megtörtént*), akár a jelenben (*Ez nem velünk történik*), akár az elképzelt jövőben (*Azt hiszem, meg fog történni*) játszódhatnak, a benne szereplő figurák és cselekedeteik reflektálnak magára az időre is. Tulajdonképpen mindhárom szakasz és mind a tizenöt novella arról beszél, hogy mi minden történhetett és történhet meg

az emberrel, akkor is, ha az első olvasásra hihetetlennek, tudományos-fantasztikusnak, groteszknak tűnik. Kertész szövegeinek fontos erénye, hogy miközben fejünket ingatva azt mondjuk, hogy nem, hát ez azért nem lehet igaz, újragondolva belátjuk, hogy de igen, mindez nagyon is elképzelhető. Számos szöveg azzal, hogy tanulságokkal szolgálva egyszerre döbbsen meg, szórakoztat és tanít az angol-norvég származású író Roald Dahl klasszikus sorozatát, a tévésorozatként is ismert *Meghökkentő meséket* idézi. A csavargó gyilkossal rövid ismeretség után lelépő lány története (*Egy ellopott mondat*) csak elsőre hihetetlen, tudható, hogy a kilátástalanság helyett valami biztosat, még ha rossz is, gyakran választ az ember. Az elcsereült holttest történeténél (*Máli néni újratemetve*) egyenesen tiltakozik a jóézés, miközben tudható, hogy a magasztos pillanatok-

ba gyakran vegyülnek a leghétköznapibb történések közül. Hasonló mellbevágó felismeréseket hoznak az elidegenedést, a tárgyiasulást felpanaszoló, az emberi szó hiányát szövegbe emelő novellák (*Okosszerem, Herr Drosselmeyer szerkezete*).

Klasszikus novellák ezek, főhőssel, váratlanul ugyan nem mondható, mégis mehökkentő fordulatokkal (*Sírrabló, Kilencszer kilenc*), vagy éppen nyugtalanító kérdéssel (*Az emberiség mindenekfelett*) zárulnak. Az elbeszélés mód is klasszikus, lineáris, sűrűn teleírva párbeszédekkel. Ez utóbbi az íráskor erősségei közül való: Kertész Dávid tulajdonképpen minidramákat ír, színpadi jelenetként, vagy akár – a novellák leíró részeiből vett magyarázatokkal dramatizálva – rádiójátékként is jól működne. Az ember és az emberiség furcsaságait kíváncsian kutató és az azt kellő iróniával, a fonáságok felisme-

Nagygéci Kovács József

réséből fakadó derével feljegyző, a fantáziát bátran használó szerző első kötete a továbbiakra nézve több mint biztató.

(Kertész Dávid: *A keresztúri vámpír és más történetek, Előretolt Helyőrség Íróakadémia, 2020*)

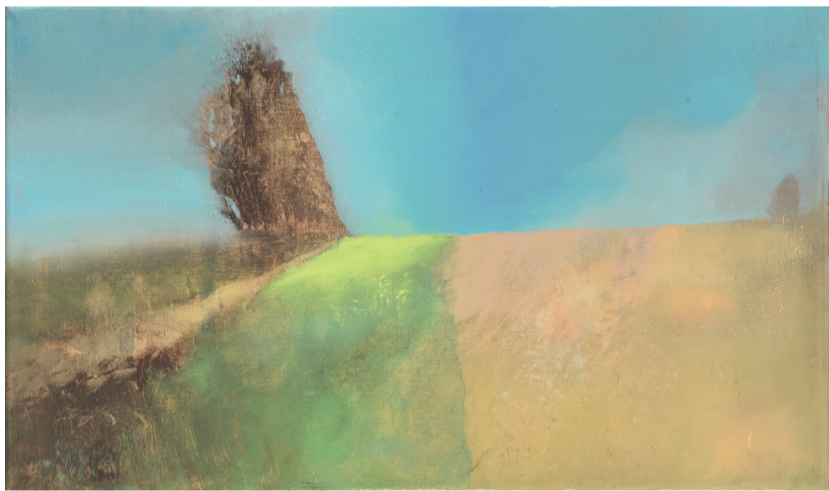
A TIÉD ÉS MINDENKIÉ

Ha valaki olyan könyvet szeretne olvasni, ajándékozni, amelyik elkíséri az embert, annak jószívvel ajánlom *Böjte Csaba füveskönyvét*. És az ajánlás mellett azt is meg kell jegyezni, hogy nem szeretem a füveskönyveket, sem azokat az írásokat, melyek azzal áltatják az olvasót, hogy pontos irányítóként szolgálnak, netán tuti receptet kínálnak a boldogsághoz, sikerhez, fogyáshoz és más sokak által vágyott dologhoz. Protestánsként azt is kissé hátralépvé szemlélem, ha valakit szent emberként emlegetnek, de Böjte Csabát mérhetetlenül tiszteltem, mert hateres nehéz sorsú gyerekeknek teremt olyan otthon, ahol megtapasztalhatják a biztonságot és a szeretetet. Viszont sosem tartoztam azok közé, akik csüggenek a közösségi oldalán, olvassák minden sorát. Az utóbbi években általában az ismerőseim ajánlására olvastam el néhány írását, és bizony sokszor bólogattam. Tiszán

lító ember – ez elvitathatatlan. És tiszta a tekintete is, ezért nem zavar, hogy ferences szerzetes létére már-már sztárként fogadják, ahol megjelenik.

A füveskönyvet Csender Levente József Attila-díjas író írta, aki idén öt hetet tölthetett Csaba testvérrel, elkísérhette őt azokba a mindennapokba, amelyek tapasztalatai miatt a szerzetes hitelesen tud megszólalni és megszólítani. A beszélgetéseik kivonata ez a könyv, 136 témát érintő gondolatfutamat osztanak meg velünk.

Úgy vettem kézbe ezt a Lettner Krisztina gyönyörű fotóival illusztrált kötetet, hogy valószínűleg egy jól szerkesztett szövegegyütttest találok benne, mely egy író és egy szerzetes közös útjáról tudósít. De az író teljesen a háttérben marad, csupán a szerkesztés íve és a kiemelt témák érzékeltetik, hogy őt mi foglalkoztatja, valójában csak Böjte Csabát halljuk. Közvetlen,

Hollét (olaj, vászon, 30 x 50 cm, 2017)

emberi, őszinte, sokszor kitárulkozó beszélgetésszövegek ezek. És olykor humorosak is – bizony gyakran kuncogva lapozunk tovább.

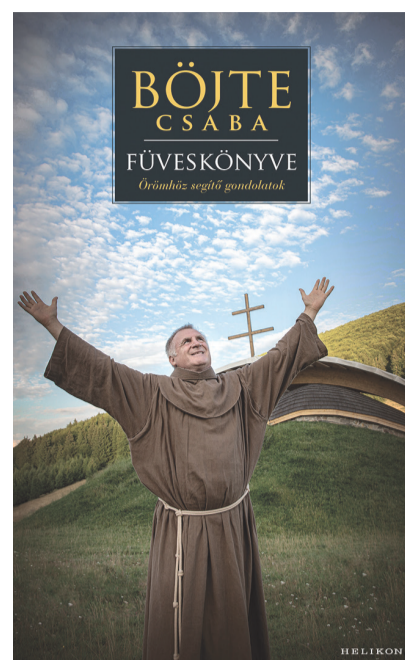
Különleges hatású könyv ez: az olvasó egyszer csak vágyakozni kezd arra, hogy jobb ember legyen. És Csaba testvér nem arról beszél, hogy tedd ezt vagy amazt, hanem azt mondja el, ő maga hogyan jutott el a meghatározó felismerésekig – látjuk őt fiatal bányászként, ahogy a kaolinbánya mélyéről felhozza az egyik társa holttestét, és értjük a félelmét; látjuk őt derűs és böles nevelőként, ahogy egy-egy gyerek vállára teszi a kezét, megértjük az örömeit és az aggodalmaikat is; látjuk őt haldoklók ágyánál, megszenteltelenített iraki templomok ol-táránál, de látni engedi a derűt is, amely Isten szeretetének bizonyosságából fakad. Látni tanít minket, megmutatja, hogy olykor épp egy bosszúság, próbatétel, veszteség által érthetjük meg, mit kellett megtanulnunk. „A tiéd és mindenkié” – neki például egy elvesztett könyv miatti bosszúságból fakadó felismerés életprogramot adott.

Több ezer gyermek jóra fordítható sorsán keresztül nap mint nap bebizonyosodik, hogy a szeretet a legfőbb és legműködőbb nevelési elv. A könyv egyik fejezetét, *A tanítók tizenkét parancsolatát* nemcsak a pedagógusok és szülők számára tenném kötelező olvasmánnyá, hanem mindenkinek, aki gyerekekkel találkozik.

Örömhöz segítő gondolatok – ez a könyv alcíme, és valóban pontosan

összegzi a küldetését. Nehéz ajánlóként egyetlen idézetet kiragadni a kötetből, hiszen csak fontos gondolatok vannak benne – a szeretetre nevelés fontosságáról, hitről és bizalomról, megtorpanásokról és felemelkedésekről, Európa és a kereszténység útjáról és jövőjéről. Egy olyan tanítást ragadok most ki a békéről, melyet Böjte Csaba szemtanúként közvetít nekünk, akiknek megadott, hogy nem háborúban várjuk az ünnepet.

2017 tavaszán Csaba testvérét Irakba hívták az olajfacsemeték ünnepére. Mint az Európai Unió díszpolgára, egy küldöttség tagjaként érkezett Erbilbe, majd onnan autóval Moszulba, a Ninivei-fennsík keresztény városaiba, falvaiba utaztak, hogy az ottani, részben vagy egészen lerombolt, megszenteltelenített templomokban imádkozzanak a helybeli káld és asszír keresztény egyház előjáróival: „Az első helyiségben kíváncsián vártuk, hogy megszólaljon a pátriárka, vajon egy ilyen gyilkos háborúban, egy kirabolt, szétlőtt városban, ahol a tömegsírokban senki nem tudja, hogy hány halott nyugszik, mit mondhat Jézus Krisztus vérvörös ruhába öltözött főpapja. A pátriárka kezébe vett egy olajfacsemetét, megáldotta, magasba emelte, és szinte kiáltva mondta: »Vegyétek e törékeny olajfacsemetét, vigyétek haza, ültessétek el a véráztatta anyaföldbe, öntözzétek, neveljétek fel, hogy majd az árnyékába le tudjon ülni az én gyilkosom gyereke a te gyereked-

del a békéről beszélgetni.« Nagyon megrázó volt, ahogyan a családfők egyenként előjöttek, hogy átvegyék a törékeny facsemetéket. Járásukból, tekintetükből látszott, hogy ezek a kemény, sokat látott férfiak értik, és szó szerint úgy is gondolják a főpásztoruk szavait, ahogyan azt mondja nekik.”

Böjte Csaba füveskönyvét olvasva megerősödik az ember a hitben, hogy minden vészjóslás, fenyegettség és disztópikus jövőkép ellenére bízhatunk Isten szeretetében, és nem a világ vége közeledik, hanem egy új, nagyszerű korszak hajnalán áll az emberiség.

Csender Levente: Böjte Csaba füveskönyve – *Örömhöz segítő gondolatok*. Helikon Kiadó, 2020.

FURCSA PALACKPOSTA

Furcsa palackposta sodródott elém olyan hírekkel, amelyekről rég tudom, hogy meg fognak érkezni egyszer és régóta kíváncsi is vagyok rájuk. Hodos László egy igazi dínó, de nem a kihalt fajtából, hanem az újrafeltámadó, az újra megmutatkozni képes költői élni akarás páncélosa, aki annak idején a második Forrás-nemzedék derékhadát erősítette, aztán valamikor a hetvenes évek közepén, tán a születésem előtt egy évvel éppen, elhallgatott.

Több mint húsz éve ismerjük egymást, a néhai jó Szócs Gézának köszönhetően, amikor épp a Dunánál-t gründoltuk és a Mester fejébe villant a kérdés: – Hallottál már Hodos Laciról? – Nem, honnan kellett volna? – kérdeztem vissza. Aztán pár nap múlva együtt vacsoráztunk. Vele, és még nem mondom meg, mivel, négyesben, a Rozmaringban.

Kiderült, hogy Laci azóta sem ír, de nem zárkózott el, amikor kéziratot kértünk tőle. Mondta, előkeres valamit és behozza nekünk legközelebb. Így történt, hogy valamikor a kétezres évek elején nagy örömmel szerkeszthettem be a Dunánál egyik számába a *Hogy Babyra találja így köszöne neki* című Hodos-verset. – Soha többé nem fogsz írni? – kérdeztem. – Hagyjuk – legyintett, s ezzel annyiban maradt ez a kérdés egészen a Helyőrség indulásáig. A szerzői gárdánk kiépítések természetesen rá is számítottam, így itt, lapunk hasábjain is sikerült néhány versét bemutatnom az irodalom kedvelőinek, és bár a szerzők születési évét mindig

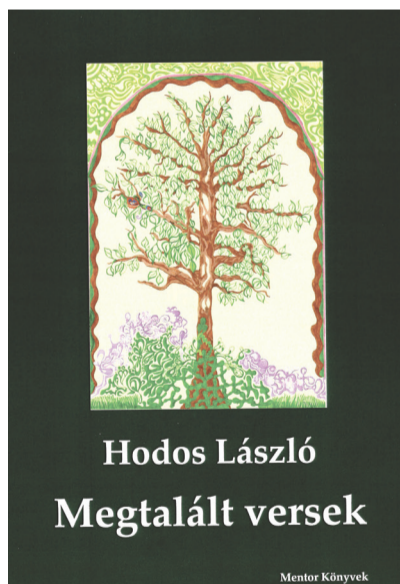
közöljük, tudtam, hogy szerzőnk igazi életrajza titok marad: kevesen emlékeznek a második Forrás fenegyerekére, aki szembeköpeve a politikai helyzetet valamikor 1974-ben úgy döntött, hogy mentősofőr lesz. Aztán nyugdíjas. De mindközben költő maradt, a feledékeny és általában hálátlan kortárs irodalmi közeg róla is elfeledkezett. Pedig nem sok kortanú él ebből a nemzedékből, kár...

„Első verseit az Igaz Szó, Utunk, Korunk, Ifjúmunkás közölte. Szerpelt a fiatal költők *Vitorlaének* (1967) és a *Megtalált világ* (1968) című antológiákban. Első verskötetete: *Belső táj, világgal* (1969) a bukaresti Ifjúsági Könyvkiadónál jelent meg. Mind a 790 példány elfogyott” – írja róla Komán B. János. Ez a szám és a távoli évszám valamelyest magyarázat is lehet a felejtésre, mindenképp egy olyan könyvről beszélünk, amit antikváriumban sem lehet beszerezni.

Elsődleges üzenetként ezeket olvasom ki a palackpostából, aztán hátradőlök és nagy élvezettel végigolvasom a könyvet, Hodos László *Megtalált versek* című kötetét (Mentor kiadó, Marosvásárhely, 2020).

Hodos zsenialitásának lényegét abban látom, hogy most, 2020 decemberében is vérlázítóan frissek a versei, bármelyik mai szerző méltán irigykedhetne rá vagy állíthatja például maga elé. A mellékelt vers, amely annak idején Szócs Géza Echinox-szerkesztői karrierjébe került, most kettőnk barátságának mementójaként álljon itt. A

Farkas Wellmann Endre

sztorit egyébként Komán B. János is megemlíti a Hargita Népében megjelent méltatásában (Komán B. János: *Hodos László kötete*, In: Hargita Népe 2020. december 4.), A Dunánálra hivatkozva (2003. január, 2. évf., 1. sz., 68. o.), amelyet ajánlok a tisztelt olvasó figyelmébe. Itt találunk még egy kis adalékot e vershez: „*Az Ovidiust – írja Laci – 1969-ben írtam. Székely Jánosnak megmutattam. Azt mondta: Hodos, maga megőrült. Börtönbe akar tenni minket? Vigye a versét innen, én nem láttam. Távozáskor utánam szól: különben a vers ki-tűnő!*”

Én csak egy mondattal kívánom immár ezt a mítoszt tovább építeni: saját bevallása szerint Hodos László 2019-ben újra írt egy verset, s ehhez az Előretolt Helyőrségnek is van némi köze. Várjuk hát az új Hodos-verseket!

Hodos László

Ovidius és kora

Megrendelte énekem a császár bitang Augustus, Isten helytartója, pedig tudta, kettőn áll a vásár, s ha megteszem, gyűlölni fog Róma.

Inkább lányával szűrtem össze a levét, kiről tudtam, kacagja bohóc-isten apját, s ágyékába írtam halandó verseket, míg egy hivatalban sorsom kiszabták:

„Nem tőr árnyat a Nap birodalma, itt csak a fénynek van hatalma.”

S én, Ovidius a költő elgondoltam: furcsa egy-egy emberöltő. A megszervezett világból számúzték, kirekesztettek engem, hol az emberiség sorsát egyenetlik, tehetetlen lettem.

Ó, világ köldöke, Róma, együttélő népek megrontója! Hitte volna egy athéni polgár, hogy jogait semmi meg nem óvja?

Minden út Rómába vezet s nagy olvasztó tégelyébe dobál a birodalom minden nemzetet. Ti legyőzött népek istenei, kik a szent Pantheonban otthont kaptatok, vagytok volt-házatok mérlegei s kalmár módra Rómának csálnak rajtatok. Livia a vén kurva és latra bitang Augustus, földi sugallatra égi származásra célzó címet kaptak. A nagy birodalom minden templomában róluk istenszobrokat faragnak. S a nép, a megfélemlített, igába tört: – éljen a császár – tapsol és üvölt.

Maradok tehát a vágyaimnál: „egyszer szegények lehessünk császárokban!” Hisz tudom, hogy kidől Augustus, mint vén ló, de jön Tiberius, Caligula és Nero.

